

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä esityispalveluista

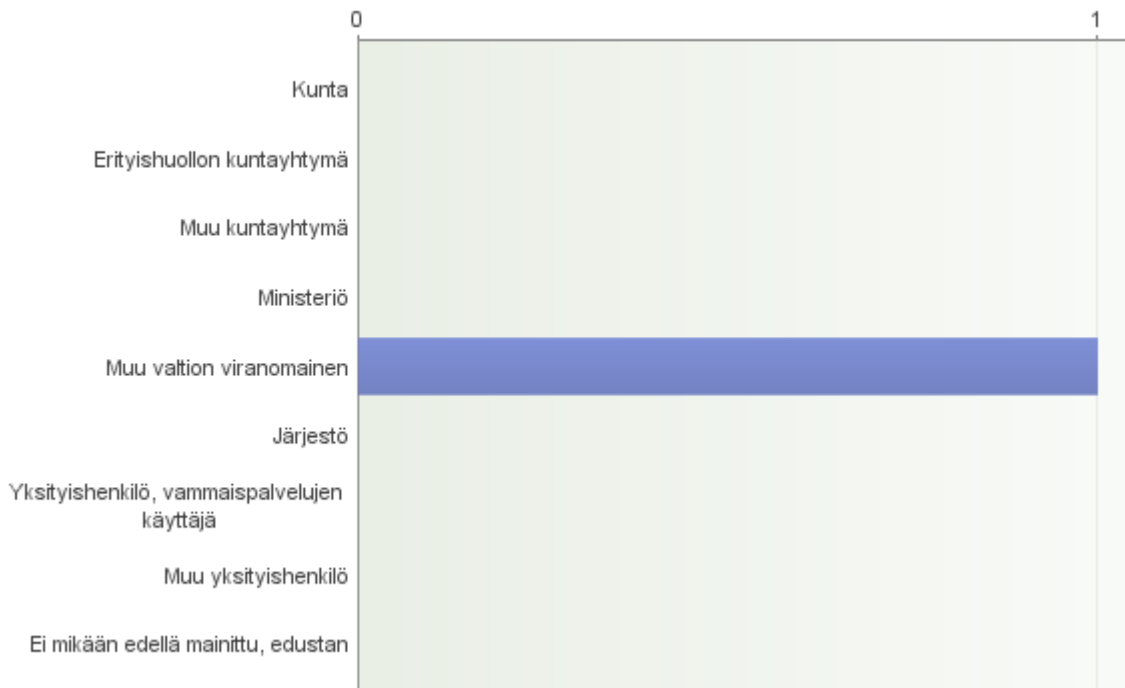
1. 1. Vastaajan taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti	Organisaatio, jota vastaus edustaa	Mahdollinen tarkennus
Timo	Mäkelä	timo.k.makela@avi.fi	PSAVI	

2. 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

4. 4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

5. 5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

Vastaajien määrä: 1

6. 6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

Onko rajausta selkeä?

Vastaajien määrä: 1

7. Onko rajausta tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Koskeeko vammaisuuden määritelmä myös psyykkisen/neuropsykiatrisen vamman sisältäviä lapsia, koskien etenkin lastensuojelun asiakkaana olevia lapsia, joiden tutkimuksellinen tilanne saattaa olla epäselvä eli mikä toimintakyvyn puute johtuu mahdollisesta vammasta ja mikä kasvuun ja kehitykseen sekä perheeseen liittyvästä asiasta. Miten määritellään pitkäaikainen vamma.

9. 8. Arvioikaa momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastaajien määrä: 1

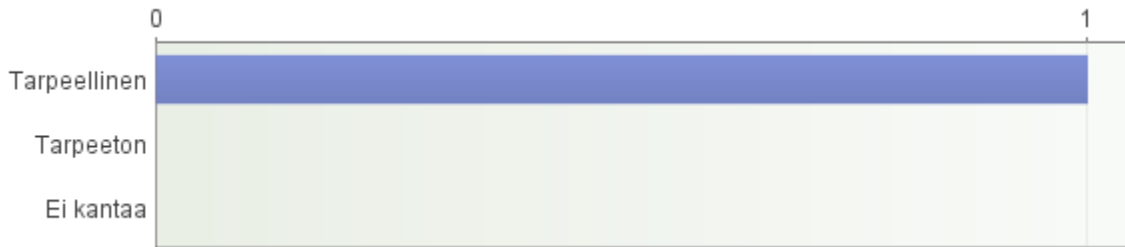
10. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

11. Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastaajien määrä: 1

12. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastaajien määrä: 1

13. 9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Avun ja tuen välttämättömyyden määritelmä jättää paljon tulkinnan varaa kuinka eri ammattilaiset ottavat asiakkaan kokonaiselämäntilanteen huomiodessaan välttämätöntä apua verrattuna keskimääräiseen normaaliin tavanomaiseen elämään.

14. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä.

Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

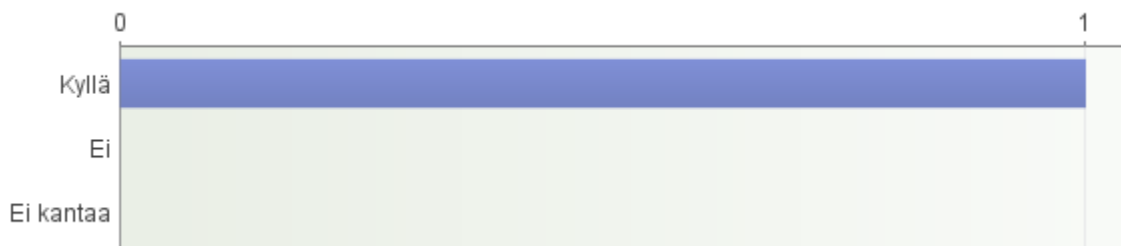
15. Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

16. Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihuoltolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

17. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

Vastaajien määrä: 1

18. 11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaispalveluiden ja lastensuojelun työnjaosta palveluiden myöntämiseen pitäisi kiinnittää erityistä huomiota

koskien lastensuojelun asiakkaana olevia lapsia. Erityisen hankalaa työnjako saattaa olla lastensuojeluperheiden osalta sellaisten lasten osalta, joiden tilanteessa on hieman lastensuojelullisia elementtejä mutta myös vammaispalvelun tarvetta. Tällöin käytäntönä on aika usein, että lapsi pysyy lastensuojelun asiakkaana ja saa lastensuojelun avohuollon tukitoimia vaikka pärjäisi myös vammaispalvelulain mukaisilla palveluilla. Palvelutarpeen aikana tuen tarpeen tarkka määrittäminen on usein vaikeaa, esimerkiksi johtuuko lastensuojelun tarve lapsen vammasta vai vanhemmuudesta. Asia vaatii usein pitkää arviointia, jonka lopullinen luonne näyttäytyy vasta ajan kuluessa eikä palvelutarpeen arviointi anna siihen suoranaisesti aina vastausta. Jää tilanteita, joissa lapselle voidaan myöntää palveluita lastensuojelun ja vammaispalvelulain perusteella. Lisäksi lastensuojelun perhetilanteet muuttuvat usein nopeasti (muutot, erot, uudet perheenjäsenet), joka vaatii palveluilta nopeaa reagointia ja joustavuutta. Vammaispalvelusta saatetaan tällä hetkellä ohjata perheitä hakeutumaan lastensuojelun asiakkaaksi, jotta perhe saisi paremmat ja laajemmat palvelut. Lakiin tulisi kirjata tarkemmin vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain ensisijaisuudesta suhteessa lastensuojelulakiin.

Kun lapsi ja perhe saavat riittävät vammaispalvelut ja sosiaalihuoltopalvelut, niin lastensuojelun asiakkuus ei ole enää välttämätön. Ongelmana tämän tyyppisessä palvelutarpeen arvioinnissa on se, että lastensuojelun organisaatio työllistyy tehdesään itsenäisesti palvelutarpeen arviota ja hankkiessa palveluita perheeseen, vaikka lähtökohtana pitäisi onnistua moniammatillisen tiimin avulla kartoittamaan lapsen ja perheen tuen tarve jo heti alussa, niin ettei lastensuojelun asiakkuudelle olisi tarvetta.

Palvelutarvetta arvioitaessa laissa esitetään, että on huomioitava myös terveydenhuollon, opetustoimen ja työvoimapalveluita koskevat suunnitelmat. Palvelutarpeen arvioiminen tulisi keskittää maakunnissa yhteen paikkaan, jolla on tosiasiallisesti käytettävissä tietämystä ja resursseja ottaa monialainen yhteistyö ja arviointi käytännön työssä huomioon. Nykymallissa palvelutarpeen arviointi jakaantuu usean toimijan kesken; erityisesti lastensuojelun, vammaispalveluyksikön ja sosiaalihuollon. Lisäksi erikoissairaanhoidon toimii omana yksikkönään ja omine palveluineen sekä koulussa tehdään oma pedagoginen arvio. Palvelutarpeenarviointi tulisi tehdä näiden toimijoiden yhteisenä toimintana monialaisessa tiimissä, jossa on mm. riittävä neuropsykiatrinen osaaminen. Nykyiset palvelutarpeen arvioinnit tehdään liian suppeasti ja liian vähäisellä monialaisella tiedolla. Erityisesti lastensuojelussa kaivataan psykiatrian kannanottoa siihen, että milloin kyseessä on psykiatrinen vamma ja milloin kyse on kasvatuksellisesta ongelmasta. Tästä syystä lastensuojelussa on paljon lapsia, joilla on psykiatrinen vamma, mutta jotka eivät kuitenkaan saa vammaispalvelun palveluita ja psykiatrisia palveluita. Lakiin tulisi tarkemmin määrittellä velvollisuus laatia asiakassuunnitelma tietyin määräajoin. Nykyinen velvoite asiakassuunnitelman laatimisesta sosiaalihuoltolaissa ja lastensuojelulaissa on liian epämääräinen ilman tarkkarajaista aikamäärettä (vrt. noin kerran vuodessa).

19. 12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Vastaajien määrä: 1

	Kyllä	Ei	Ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Yhteensä	2	2	0	4	1,5

20. 13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluiden tulisi tulla vammaisen lapsen kohdalla ensi sijaisesti vammaispalveluista ja sosiaalihuollon palveluista, vaikka perheellä olisi lastensuojelun asiakkuus voimassa. Ongelmana on, että lastensuojelun asiakkuus on usein tilapäistä ja lyhytaikaista, jolloin vaarana on että palvelut katkeavat, kun asiakkuutta siirretään tai kun lastensuojelun asiakkuus loppuu. Tästä syystä lastensuojeluasiakkuudet alkavat usein uudestaan, kun perheet jäävät ilman palveluita. Vammaispalveluiden tulisi olla aina ensisijaisia suhteessa

lastensuojelupalveluihin sekä palvelut tulisi järjestää lastensuojelulapselle aina vammaispalveluista (jos kyse vammaisesta lapsesta), jolloin ainoastaan selkeästi lastensuojeluperusteiset palvelut tulisivat lastensuojelun toimesta. Nykytilanteessa jossa lastensuojelulapsen palvelut tulevat pääsääntöisesti lastensuojelusta, on ongelmana lastensuojelun niukkoihin resursseihin suuntautuva kova kuormitus päätöksenteossa, jolloin muu suunnitelmallinen työ kärsii. Lastensuojelun palvelut myönnetään yleensä ajallisesti lyhyellä päätöksellä ja vaikuttavuuskeskeisesti, vaikka nähdään palveluiden tarpeen kestävän mahdollisesti vuosia. Tehtyjen palvelupäätösten pitäisi olla riittävän pitkiä.

21. 14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastaajien määrä: 1

22. 15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastaajien määrä: 1

23. 16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisen lapsen toimintakyky ja kehitys riippuu vahvasti vanhempien voimavaroista ja kyvyistä kasvattajina sekä reagoimisesta lapsen tarpeisiin. Lastensuojelussa tarjotaan perheelle usein perhetyötä, jolla pyritään vaikuttamaan perheen vuorovaikutukseen, vaikka huolet johtuisivat vammaisuuden aiheuttamasta haasteesta. Vanhemmat tarvitsevat usein edukaatiota lapsen vammaisuudesta johtuen, jota lastensuojelulla ei ole tarjota perinteisen perhetyön keinoin. Näin ollen vammaispalveluiden valmennuksen ja tuen tulisi olla ensisijaista suhteessa lastensuojelun perhetyöhön, kun perheessä on vammaisen lapsi.

24. 17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

25. 18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lapsen psyykkisistä syistä johtuva avun tarve tulisi ottaa huomioon niin, että lapsella olisi mahdollisuus saada tukihenkilö, jos lapsi tarvitsee apua mm. harrastusten toteuttamisessa. Monilapsisilla yksinhuoltajaperheillä ei ole mahdollisuutta tukea vammaisen lapsen harrastusta lapsen vaativuuden takia. Lisäksi perheet tarvitsevat tukea lapsen kuljettamisessa harrastukseen. Tukihenkilön kautta vammaisen lapsen harrastaminen tulisi mahdollistaa joustavin ratkaisuin. Erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla (lastensuojelulapsi) tukihenkilön pitäisi olla koulutettu, ei pelkkä avustaja, jolloin tukihenkilön käyttö olisi myös kuntoutuksellista lapselle. Lisäksi täytyy huomioida, että tukihenkilö on aina jossain määrin lapsen äänenkäyttäjä lastensuojeluasioissa, joten tästä syystä tukihenkilöiden koulutusvaatimus on tärkeä. Henkilökohtaisen avun käyttäminen peruskoulun käymisen avustamisessa tulisi ottaa tarkasteluun. Erityistä tukea tarvitsevat lapset ja perheet tarvitsevat tukea lapsen koulunkäynnin pitämisessä säännöllisenä. Perheet ja lapset tarvitsevat tukea aamuisin kouluun lähtiessä ja koulusta lähtiessä siirtyessä esimerkiksi iltapäiväkerhoon. Lapset tarvitsevat tukea läksyjen tekemisessä koton

26. 19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

27. 20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Erityistä tukea tarvitsevien lastensuojelulasten kohdalla on otettava huomioon, että lapsen on saatava palvelua, vaikka vanhemmalla ei riittäisi jaksamista ja pitkäjänteisyyttä huolehtimaan lapsen palveluista .

28. 21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

29. 22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

30. 23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

31. 24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

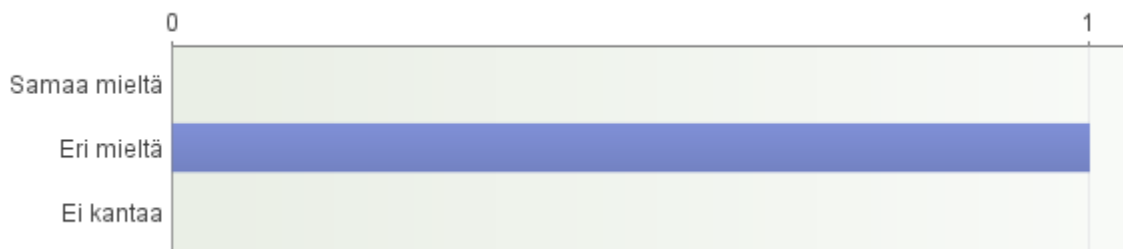
32. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastaajien määrä: 1

33. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastaajien määrä: 1

34. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastaajien määrä: 1

35. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastaajien määrä: 1

36. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastaajien määrä: 1

37. 26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

Vastaajien määrä: 1

- Laissa tulisi olla säädös, että alaikäistä lasta ei saisi laittaa asumaan aikuisille tarkoitettuun asumisyksikköön.

38. 27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

39. 28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

40. 29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastaajien määrä: 1

41. 30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastaajien määrä: 1

42. 31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Soveltamista pitäisi tarkentaa.

43. 32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

44. 33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

45. 34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

46. 35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

47. 36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

48. 37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Miten kuljetuspalvelun tarve arvioidaan käytännössä ja kuka siihen on oikeutettu etenkin jos vamma johtuu psyykkistä vaikeuksista? Miten määritellään vanhempien vastuut vammaisen lapsen kuljettamisesta esimerkiksi terapiakäynneille, kouluun ja harrastuksiin. Korvataanko vanhemmille omalla autolla tehtyjä matkoja, jos perusteena on lapsen vammaisuus ja kyvyttömyys liikkua julkisilla kulkuneuvoilla.

49. 38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

50. 39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Ei vastauksia.

51. 40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Ei vastauksia.

52. 41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Ei vastauksia.